

הכנסת השמונה-עשרה

הצעת חוק של חברי הכנסת
איתן כבל
אורי מקלב
אברהם מיכאלי
אורי אורבך

פ/18/3492

הצעת חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (תיקון – תנאי ביטוח בפוליסת חוזה ביטוח רכב),
התשע"א–2011

הוספת סעיף 38 א.1. בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א–1981,¹ אחרי סעיף 38 יבוא:

"תנאי ביטוח 38.א. (א) בסעיף זה – בפוליסת חוזה ביטוח רכב

"מקרה ביטוח" – תאונת דרכים שבה היה מעורב הרכב בעת ששימש את המבוטח לאחת או יותר מהמטרות המבוטחות לפי תנאי הפוליסה ושה נגרם נזק לרכב או לצד שלישי;

"רכב" – רכב מנועי כמשמעותו בחוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים, התשל"ה–1975²;

"תגמולי ביטוח" – סכומים שעל המבוטח לשלם בשל נזק לרכב של המבוטח שנגרם בקרות מקרה ביטוח, לפי תנאי הפוליסה.

¹ ס"ח התשמ"א, עמ' 208.
² ס"ח התשל"ה, עמ' 234.

(ב) בפוליסת חוזה ביטוח רכב לנזקי רכוש ולנזקי צד שלישי שבהם נקבע תנאי של ניכוי השתתפות עצמית של המבוטח מתגמולי הביטוח בקרות מקרה ביטוח, לא ישתנה שיעור ההשתתפות העצמית האמורה –

(1) בשל בחירתו של המבוטח לתקן את רכבו במוסך מסוים, גם אם המוסך לא התקשר בהסכם עם המבטח;

(2) בשל בחירתו של המבוטח לקבל את תגמולי הביטוח באחת הדרכים שבהן הוא זכאי לקבלם, מכח הפוליסה או מכח הדין, לרבות תשלום במזומן, תיקון הרכב או החלפתו ברכב מסוג ומאיכות דומים.

(ג) בפוליסה כאמור בסעיף קטן (ב) ייקבע במפורש שהמבוטח רשאי יהיה להתקשר עם כל מוסך או נותן שירות לצורך תיקון רכבו בקרות מקרה ביטוח, ווכי התקשרות כאמור לא תשפיע על הכיסוי הביטוחי.

(ד) מבטח לא יציע למבוטח הטבה כלשהי תמורת תיקון רכבו במוסך מסוים, ולא ישכנע את המבוטח לתקן את רכבו במוסך מסוים, בקרות מקרה ביטוח.

ד ב ר י ה ס ב ר

שיעור דמי ההשתתפות העצמית שעל מבוטח בביטוח מקיף לרכב לשלם במקרה של תאונה הפך בפרקטיקה לכלי באמצעותו שולטות חברות הביטוח בשוק תיקוני הרכבים. השליטה מתבצעת על ידי ניתוב המבוטחים למוסכי ההסדר שהפניה אליהם מקנה הנחה בשיעור ההשתתפות העצמית. במוסכים אלו חברות הביטוח שולטות באספקת החלפים ובתיקון עצמו – זאת בניגוד לרישיון המבטח שניתן להן, ללא רישיון לסחר בחלפים ותוך השגת גבול המקצוע. תיקון רכב דורש התמקצעות ורישוי נפרדים.

הניתוב מתבצע פעמים רבות באמצעות הפעלת לחץ כבד ובלתי הוגן על המבוטח הנמצא גם כך בלחץ עם קרות מקרה הביטוח, ומתן המלצות על מוסכים ולעיתים תוך השחרת שמם של מוסכים שאינם בהסדר. כמו כן, לעתים חברות הביטוח מערימות קשיים בסילוק התביעה כלפי מבוטחים שבוחרים שלא לתקן רכביהם במוסכי ההסדר.

כיום מגיע הפער בשעורי ההשתתפות העצמית שנדרש מבוטח לשלם אם פונה למוסך הסדר לעומת מוסך אחר עד ל-3,000 שקלים חדשים.

בדיקות שנערכו בשנים האחרונות העלו כי התועלת הצומחת למבוטחים משיטה זו היא זניחה למדי, שכן כנגד ה-"הנחה" בשיעור ההשתתפות העצמית, עומדת במקרים רבים רמת תיקונים נמוכה, שימוש בחלפים בלתי ראויים, ושומות לקויות, לרבות פיצוי מופחת בגין ירידת ערך.

השוואת התוצאות העסקיות של חברות הביטוח השונות מעלה כי אף למבטחות עצמן אין השיטה מועילה במיוחד, שכן חברות ביטוח שאינן מתקשרות עם מוסכי הסדר לא מראות תוצאות עסקיות נחותות ביחס לתוצאות הפעילות של חברות ביטוח המנתבות מבוטחים למוסכי הסדר.

כמו כן, לא נמצאה אף שונות קיצונית בתעריפי הפוליסות. יוצא מכך ששיטת מוסכי ההסדר אינה מוזילה את תעריפי הפרמיות ומכאן כי אין בה כל תועלת לציבור.

שיטה זו אף פוגעת בחופש העיסוק ובזכות לקניין של המוסכים. מוסכים שאינם בהתקשרות עם חברות ביטוח אינם נהנים, כפי שהם זכאים לכך על פי דין, משוק חופשי טהור המבוסס על תחרות ואיכות, אלא נפגעים בפרנסתם עקב תיעול המבוטחים אך ורק למוסכים המתקשרים עם חברות הביטוח.

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שולחן הכנסת ביום
ג' באב התשע"א – 3.8.11